

Any I

Núm. 8

APAREIX CADA MES

5 cts.

Mandus

GASPAR ESCUDER

**OFICINA
de Instalaciones Eléctricas
— DE —
L. Benguerel Jouas**

Establecimiento especial para Reparaciones de toda clase de Aparatos

REPARACIONES
y montaje de devanados de todos sistemas, tanto para Generadores de corriente continua y alterna como para Motores de corriente continua y alterna mono y polifásica

PASEO DEL TRIUNFO, 41
(Pueblo Nuevo) **BARCELONA**

**Fábrica de Calzado
DE TODAS CLASES
DE
Eduardo Segarra**
PERFECCION & SOLIDEZ
ELEGANCIA & ECONOMÍA
Especialidad en la medida
Calle de San Ramón, núm. 25
SUCURSAL:
Conde del Asalto, 48
(frente á la fuente)
BARCELONA

El Papel de fumar Marca

BAMBÚ

Es el Mejor & Más Fino y más
Aromático
FABRICANTE

R. Abad Santonja

XXXXXX ALCOY XXXXXX

Vicente Alexandre

Talleres de Construcción y Reparación

— DE —

DINAMOS-MOTORES

y de toda clase de maquinaria eléctrica
Fábrica de aparatos para alumbrado

MONTAJE, REPARACIÓN Y
CONSERVACIÓN Á TIPO FIJO
DE MOTORES Y DINAMOS

*Instalaciones eléctricas, motores,
dinamos, luz, timbres, pararrayos,
teléfonos y todo lo concerniente al
ramo de ELECTRICIDAD.*

**ESTUDIOS y PRESUPUESTOS
TALLERES Y DESPACHO**

Lancaster 10, bajos.-Barcelona

Demaneu sempre

els llapis de la famosa marca

Conté á París

(INVENTOR DELS LLAPIS)

Son sinse ducte ningú la millor classe

De venta en les principals papererías, articuls d'escritori i dibuij.
Representant General pera Espanya i Portugal

Eliseo Deu

Bonavista, 28, (Gracia) Barcelona.

LUIS AMAT Y MONRAS

Comisionista y Representante

Maquinaria-Electricidad.=Bombas y compresores Weise y Monski.
=Máquinas vapor-motores á gas y eléctricos-calderas-gasógenos-prensas.=Máquinas útiles-accesorios para máquinas, etc., etc.

Claris, 34, 3.º, 1.ª.—Barcelona

JOVENTUT VALENCIANISTA

Redacció y Administració
Passelg Sant Joan, 26

Director: RICARDO CÀRSI

DIPÓSIT: MIQUEL ALLUÉ
carrer Cabras, 7

Serán responsables dels treballs que's publiquen, llurs autors
No's torneï els originals encara que no's publiquen

Número solt: 5 centims
Atrassat: doble preu

SUMARI

Valencia Surge et Ambula, per Ricardo Carsi.—Randa de bolillos, per Maximia Alloza.—La Nosta Terra.—La Cartoxa de Vall de Crist, per Dr. Carles Sarthou.—Pera «La Traca», per Alexis. La caricatura de huí.—Gacetilles.

Valencia Surge et Ambula

Valencia, la regió hermosa d'altres díes; la regió á que com apreciat tesor guarden Catalunya, Castella la Nova i Murcia, la qu'el Mediterrani besa les seues plantes en amorós tribut: la regió que com somni d'alquimista va vore correr per totes les seues ciutats i pobles en rius d'or, el producte de son treball, la qu'imposá als governs la seu voluntat i no soportá atra opresió que la del carinyo i veleitats de sons fills, la regió rica i hospitalaria, la que per molt de temps ignorá, el significat de la paraula *escases...* se veu huí, pobra i dessampará, i mes encara, se veu precisá anar de porta en porta política, *mendigant* una limosna de protecció, que no troba, i veu en *dolor, emigrar* á sos fills, en busca del *pà*, que'n son regas no encuentren,

¡Pobra Valencia! ¡Cuant durament pogues tons descuits! ¡En quant de rigor es castigat ton amor á la quietut, ton confiat abandono, ta ignorancia punible!

Surge et ambula: Alsat i contemplá les vegues que tens, estudia la

potència de la terra, aquilata la seu riquesa, i te convenserás de que poseixes la millor del mon.

Despertat, i tendix la vista á les mòntanyes que tens, despoblades estes per la codicia i l'ignorancia, calcula s'extensió, estudia les condicions de les mateixes, i compendràs que cubertes de boscs, poden millorar el régime de la plutja, ausiliar poderosament als teus agricultors i ser una *valla* qu'impedixca els accesos de *fam*, á les classes menesteroses. Sacudix la modorra, i escolta els gemecs dels teus terratenents que reclamen el millor aproveitament de les aigües, medix les que tens, explota á la vegá, en energia eléctrica, la forsa que huí se pert en els desnivells dels pocs rius que tens, explora les corrents superficials i subterrànies..... i vorás en claritat meridiana l'infamia que representa el que durant l'estiu, quedan de secá, la matjor part de les teues vegues.

Desperea els teus brassos; i contempla les teues produccions, enterat de lo que per elles paga el consumidor, escuadriña les normes i practiques del teu comerç, medix l'amplitud dels teus mercats, ahorra intermedia-

ris i podrás contar els millions que te priven i que llegitímatament te perteneixen.

Alsat i camina, hermosa regió llevantina, encara te queden forses per aixió i molt mes, i no paregues madastra, tenint entranyes de mare. Camina..... que la vida, es moviment i l'inèrcia es la mort. Encamina els teus passos per les sendes qu' à la par la ciència i l'experiència te marquen: abandona ton balatge de cobardia i desalent, salta per damunt de la rutina i el emperisme que s'oposen al teu progrés; aprofitat dels dons, que Deu plugá dotarte, i amancixerán pera tu, dies esplendits, se disiparán els nubols de la teua decadència, la abundància entrará per les teues portes i els teus fills, no se vorem precisats á ixir per elles, à mendigar el sustent, que huí la teua terra mos nega.

Ricardo Carsi.

Randa de bolillos

Com aranya que tish meravellosa
gaces qu'ab fils de nacre son trenades,
tes mans divines que pareixen fades
trenen segures la puntilla hermosa.

M'agrada quant treballles primorosa
vore tes mans llaugeres i encantades,
escumes fabricar i flors nevades
ab una rapidés vertiginosa.

Jo tinc, nina, una ardenta fantasia
que sempre à ton costat felis somnia,
puig quant trenes llaugera randles belles
la desperta i sonar de tots palillos
i, ab ilusiôns i somnis per bolillos,
nostre pervindre tish de nieravelles.

MAXIMIÀ ALLOZA.

Castelló de la Plana.

La Nostre Terra

Periodic Regionaliste de Castelló
Apareixerà el primer de Setembre

La Cartoxa de Vall de Crist

Cuant el Palancia surt d'entre'l's acantilâts rocosos del S. O. de la província de Castelló, seguix camp pla sonrient i tranquil donant vida à la verdosa vega de Segorb i reflexant en el mirall de les aigues les torres de vell castell i antiguetats romanes i almoguevers, de la ciutat bisbá.

Pues bé. No llunt d'ella, i hombrejades per boscage d'oliveres, s'alseen les monumentals runes de la Cartoxa de Vall de Crist famosa en l'Historia, semblant l'hosamenta d'un gegant que fà esforços titanics per seguir en peu mes enllà del tems de sa dominació. L'imponent grandesa, la magestuosa presència de sons murs, descarnats per la picola revolucionaria, pregonen que fou aquest monestir, lo primer en importància, entre tots los que l'Ordre Cartusiana tingué en nostre antic reyalme. A son insolit poderiu (no interrumpit durant quatre segles), dedica especial atenció l'històriaor, auxiliat per l'arqueolec i l'artiste.

El cronista Escolano 'ns diu fou manat edificar per l'infant En Martí, senyor de Segorb Compte de Xérica, (mes tard rey d'Aragó), ab motiu d'haberse d'anar à lluitar à Italia contra 'ls sicilians, i sentir desitjos de que l'ajudaren en l'oració els montjos; à lo qual accedí gustós son pare'l rey en Pere.

Començaven les obres en 1385 i dotà al monestir, son fundador, ab lo senyoriu dels pobles d'Altura i d'Alcublas, honors i senyorius varios, rentes, (1) finques i altres riqueses. Fou consagrât en 1401 i en ses claustres, temples i salons s'acoblaren valiosíssimes obres d'art, quadros y ill-

(1) 80.000 ducats anyals.

(2) En Vall de Crist, se conserva la primera carta hidrogràfica plana qu'estreballà ab lo mon l'any 1413, dos anys ans de què s'establira en los Algerbes l'escola nàutica que s'atribuix lo descobriment. Fou l'autor Maties de Viladestes, fill de Mallorca.

bres (2) (mols del cuales figuren en lo museu y biblioteca provincials de Castelló); llensos de Ribalta, Vergara, Camaró, Donoso, Orrient, Joanes i altres mestres.

Benedicte XIII (lo papa Luna), per bula de 8 de Maig que confirmaren mes tart, Martino V, Calixto III i Clement VII, anexioná á la Cartoixa de Vall de Crist, la Retoría de Castejlló de la Plana, composta de mes de siscuenta beneficiats residents la cual segons les cróniques, recibí un colp de mort al vores sujeta mes de quatre cents anys á la férrea esclavitud del prior del monestir; i no bastá pera sacudirla, lo pleit entaulàt en Roma, de mes de quatre Illustres de duració i cuantiosos gastos.

Atre pleit no menos importànt sostingué la cartotxa contra l' bisbe de Sogorb sobre la posesió del famós sanctuari de la Cova Santa. Allá en los confins de nostra regió en el sí d' unes muntanyes, al fons d'una cova ardux constantment la fé religosa de nostres agüelos, avivá per tendra tradisió. A imitasió de les romanes catacumbes hiá un altar que durant moltes centuries vé á veure l' vassallatge de tres províncies germanes que afluixen á la Cova Santa. A la boca de esta cova i al peu d'aquell altar vingueren los poderosos motjos á posar l' escut d' armes de la Cartoixa, sigue de dominació insatiable, prohibint l' entrà al representant del bisbe i negant autoritat á la mitra (i també al pobple d'Altura). Después de varies gestiôns infructuoses per l' intransigència dels monjos, el papa Clement VIII per bula de 28 de Maig de 1601, nomená á tres bisbes, pera fallar el pleit; mes, rebut el document per el prior de Vall de Crist no acceptá l' tribunal del Papa, i designá per jutge, al vicari general de Saragoça; i este, al fi, condená en 1606 als cartexos á tornar al bisbat el Santuari de la Cova Santa, baix severes penes.

Mes, tots aquells alarts de poderiu i grandor, queden reduits hui á

unes memorables ruïnes, semblants á les d'un gran castell, que pregonen orgulloses lo qu'air foren: una artística porta romànica; fenestrals gòtics; bóvedes de pedra, soterranis, cisterna de marbres, torres, claustres, estatues, muralles.... dormen arruinaes servint de camp á la eura i á les violes silvestres.

Dr. Carles Sarthou Carreres

J. C. de la Real Academia de l' Història

(Fotografia del mateix)

Burriana-Agost de 1913.

Pera «LA TRACA»

Les apreciacions que nostre estimat cofrare de Valencia fa del valencianisme actual, son en absolut de la nostra conformitat; bé per «La Traca» que sab de quin peu coixeja la societat actual i posa á la veritat en el lloc que li correspón, á pesar de ser tan difícil en els temps actuals trobar qui la conega i l'estime; tot convencionalisme i conveniencia baixa; ¡Vixca «La Traca»!

En efecte; la definició del Valencianisme veritat, noble i modern no ha d'anar á buscarse á les piles d'aigua benaida ni en l'interior dels escapularis de Lliria; ésta definició es absolutament lliure, sempre nova i s'ha de amoldar en tots els temps á les

corrents de democracia, als orisonts amples del modernisme i sent sempre nova i progresiva, res mes llunt de poderse ficar dins d'eixos moles de antigor ridícula i perniciosa en que la obliguen per forsa á ficarse els que s'han agarrat al *valencianisme* després de caure de cul duent les varres del pàlis del rosari de l'aurora, cuant sentiren el roido de les bastonades liberals que saben lo que destorba p'al progrés verdader del poble; que per sert no se basa en lo vell, i sí en lo que corre, en les corrents de l'admóssera i del mar; la santa Llibertat de la idea, del amor i del esperit progresiu.

Per huí República; mes abant, lo que vinga; ahí está el Valencianisme, i no en les papaes peludes i suaes dels mārdans que resen per les ànimies i menjen pels cosos á dos queixos perque non tenen tres.

Fora Rat Penat; àguila, falcó, algo que pique, que avive, que volet alt; que busque la llum, i no alló dels rincons i que busque la fosca per falta de retines prou fortes pera resistir la llum de la actualitat.

Es clar que de nosatros s'apartaran tots els que no siguen prou alts d'esperit pera mirar per damunt dels insignificants destorps de les grans causes, pero heu celebrem, perque hasta ara, els que han vengut *plorant* com a *donetes de carreró* i els que calsen de dona sense tindre sexe, no mos feen mes que nosa, perque ficantse entre les cames com eixos gosets de pelleta blanca i borleta al rabo, mos privaben de la martja majestuosa capa el previndre que el veem molt clar, com la arena d'un circo, ple d'homens en pel al pit i punys de ferro mirant en compasión muntonaes de pells de femella que patejaren pera arribar allí.

Alexis.

La caricatura de huí

Joyosa se sent esta revista, al insertar la caricatura del notable artiste Gaspar Escudér, aventajat discipul de Climent. Seguix Escudér el camí trassat per el seu mestre, i aixio fa, que cuant se posem dabant d'algú del seus treballs, no sapiam qu'admirar mes, si la delicadesa de les línies i colors, ó la galanura d'un estil nou i romantic.

Escudér, es molt jove encara i be podem dir, qu'es tot un temperament, nosaltres, ens honrem i creem honrarlo, al rendirli publicament, nostre modest tribut d'amics enamorats de tot lo bo i espiritual com es cuant produix el genit d'Escudér.

Gacetilles

Dos llibres de Sarthou

El delicat paisagiste, el cultissim cantor de les belleses de la província Castellonense, nostre distingit col·laborador i amic, el Dr. C. Sarthou Carreres, ha tingut la deferència d'enviar-nos dos llibres «*Els Santuaris de la P. de Castelló*» i «*Impresions de ma Terra*», els dos, estan escrits magistralment i com ell sols sap fer, pero nosaltres á ser cincers, direm que sentim especial predilecció, per les *Impresions de ma Terra*.

El publicar hui un articul del autor de la *Geografia de la P. de Castelló* i la falta d'espai, ens priven molt á pesar nostre d'extraure algu dels hermosos párrafos dels mencionats llibres.

Desde América

Nostre antic administrador i entusiasta valencianista, el simpatic Pepe Carsí, ens ha escrit una carta desde Buenos Aires, preganmos que saludem á tots els amics de Catalunya i Valencia: nosaltres, en l'impossibilitat de fero personalment, oufem gustosos desde estes columnes, i

publiquem el retrato que junt en son germà Alfredo, dedica al periòdic JOVENTUT el anyorat i estimat company.

Originals

Continuament resibim originals de totes parts d'Espanya i alguns del estranger: nostres desitjos, son els de complaire á tots, pero com que no ixim mes que una vegada al mes, supliquem á llurs autors, que tinguen paciencia que poc á poc publicarem sons treballs.

A Micalet Duran

En els Jocs florals de Valencia ha sigut distingit, en la *fior natural*, nostre cult colaborador i bon company, Duran y Tortajada. Micalet es tot un poeta, la sencilles i la modestia, el fan doblement simpatic i aixio fa, que no tinga mes qu' amics i admiradors.

Pous artesians i Pont en construcció

Convidats amablement, per els senyós Josep Carsí i fills, tinguem el gust de visitar el mes passat, els treballs que tant important casa be realisant d'alguns anys en esta part, en pro de la gran irregació y abastiments d'aigües á la matjoría de poblacions Espanyoles, tan meritoria tasca mereix no sols nostra enhorabona, sino la del pais enter.

També tinguem ocasió, d'admirar la construcció, per un sistema nou (invenció de la mencionada casa), d'un Pont, pròxim á inaugurar-se en un poble d'esta província. En verdadera satisfacció, publiquem unes fotografies que tinguem l'amabilitat de dedicarnos, el senyor Carsí i sons fills, á quins coralment felicitem.

Reunió de la Premsa no diaria

En el exclusiu propòsit de formar una societat de *defensa i apoyo* dels periódichs no diaris, forem citats el dia 13 del corrent en el local del Centre Aragonés, nosaltres, pluma en ristre i llengua esmolá ferem cap allí, perquè l'idea es bona i la aplaudim, pero á ser cincers, direm que lamentaren certs exclusivismes.

¿Si no volen que formen part, els Boletins de societas particulars, pera que citarlos? ¿pera posarlos en evidencia devant dels demés?

També notarem certes parcialitats personals ¿seria perque se constituïren en el fatídic dia 13?...

Els gistes menudetjaren i el bon humor no faltá en alguns, i gracies això que si no...!

Nosaltres no recordem noms ni ú creem necessari ¿pera qué? pero si direm, que *nomenaren* president al director del *Evangeliste*, un senyor tant barbut, com els antichs apostols...

Nosaltres, creem necessari, i som partidaris de que siga president el simpatic director de *K. D. T.* en un president com este, disfrutariém de continua alegria i tindriem ún *poquet mes de parlit* en el *sexe femeni* i sobre tot, donada la resemblansa que té en el actual minstre de foment ¿qui no mos diu que podríà confondres un dia el senyor Conde? i entonces.. quin destinet no mos cauria...

De Sport

Tenim la satisfacció de publicar la fotografía del notable goulkeeper del Club Júpiter, de San Martí, Paco Bundó. Quant poguerem dir de la vida deportiva del simpàtich company es poc, son nom es ben conegut en tots el centros de cultura física d'esta ciutat, i més de una vegada ha motivat acalorades controversies i apostes importants la presencia del inimitable Foot-balliste.

Ens cuants partits á pres part en el estranger, representant á Espanya, ha fet quedar á nostra aimada patria, á l'altura qu'esmereix.

Nostra coral i sincera felicitació, al amic Bundó.

Pous
ARTESIANS

Alumbraments d'aigües per diversos sistemes. Estudis e investigacions subterranias per sondejos. Mines, cimentació de pons y grans fàbriques. Hinca de tornillos Michel y quants treballs se relacionen en estos especialitats.

Josep Carsi y fills

Passeig de Sant Joan, 26

BARCELONA

Carvajal

Sellos de correos
para colecciones

Compra * Venta * Cambio

Rambla del Centro, 30

— BARCELONA —

Agència d' acarrejos

Transports de tota classe de mercancies

Miquel Argemí

Carrer de Badia, 12

Barcelona (Gracia)

IMPRENTA

Revistas, Catálogos,

Trabajos para el

Notas de Precios

Comercio, Industria y Banca

* FÁBRICA *
DE
LIBROS RAYADOS

OBJETOS DE ESCRITORIO

R. GILABERT

Durán y Bas, 5 y 5 bis

— BARCELONA —